

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. vasario 24 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė) ir Antano Simniškio (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal atsakovo K. Z. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovų A. N. ir D. N. ieškinį atsakovams K. Z. ir uždarajai akcinei bendrovei „He-Ma“ dėl nuostolių atlyginimo, trečiasis asmuo, nepareiskiantis savarankiškų reikalavimų, bankrutuojanti uždaroji akcinė bendrovė „Žemės namai“.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių prievolę už skolininką įvykdžiusio įkaito davėjo teisę nukreipti savo atgretintą reikalavimą į skolininko laiduotoją, įkaito davėjo atgretintinio reikalavimo laiduotojui apimtį, teismo precedentą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovai prašė priteisti ieškovui A. N. solidariai iš atsakovų 23 000 Eur nuostolių atlyginimą, 6 proc. dydžio procesines palūkanas ir bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovai nurodė, kad 2018 m. pradžioje trečiasis asmuo UAB „Žemės namai“, kurios vadovas ir vienas iš akcininkų yra ieškovas A. N., ir atsakovė UAB „He-Ma“ nusprendė kooperuodami savo turtą, darbą ir žinias vykdyti namų statybą žemės sklypuose (duomenys neskelbtini). Jungtinei veiklai vykdyti buvo būtinos apyvartinės lėšos, todėl 2019 m. sausio 4 d. trečiasis asmuo UAB „Žemės namai“ sudarė kredito sutartį su kredito unija „Magnus“ dėl 84 500 Eur kredito suteikimo, kredito gavėjo įsipareigojimai buvo užtikrinti atsakovės UAB „He-Ma“ laidavimu ir nurodytų žemės sklypų įkeitimu. 2019 m. sausio 29 d. atsakovė UAB „He-Ma“ sudarė kredito linijos sutartį Nr. KS/19-40 (toliau – Kredito sutartis) su „AS Citadelebanka“ dėl 30 000 Eur kredito suteikimo. Šios sutarties vykdymas buvo užtikrintas atsakovo K. Z. laidavimu ir ieškovams priklausiusių 3 žemės sklypų (duomenys neskelbtini), (toliau – ir įkeistas turtas) hipoteka.
4. Ieškovai teigė, kad, atsakovei UAB „He-Ma“ laiku negrąžinus kredito, kreditorius „AS Citadelebank“ pradėjo priverstinį skolos išieškojimą (išieškoma suma – 31 584,52 Eur ir 6 proc. dydžio metinės palūkanos) ir savo reikalavimą nukreipė į ieškovų įkeistą turtą, kurio vertė buvo nustatyta 23 000 Eur. Turto realizavimo proceso metu atsakovas K. Z., kuris yra ir atsakovės UAB „He-Ma“ vadovas, informavo, kad nori įsigyti įkeistą turtą. Tokiu būdu atsakovas K. Z., būdamas laiduotojas pagal Kredito sutartį, patvirtino, kad turi pakankamai lėšų visai skolai padengti. Nusprendamas negrąžinti savo paties laiduotos skolos, bet už šią sumą įsigyti įkeistą turtą, atsakovas K. Z. pasirinko itin nesąžiningo, elgesio modelį. Supratęs, kad atskleidžia savo nesąžiningumą, atsakovas K. Z. įkeisto turto pirkėju vietoje savęs pasiūlė susijusį asmenį A. C., pastarajam šis turtas 2020 m. birželio 2 d. buvo parduotas už 23 000 Eur.
5. Ieškovų teigimu, kadangi įkeistas turtas buvo parduotas įvykdant už atsakovę UAB „He-Ma“ prievolę hipotekos kreditoriui, tai ieškovai įgijo atgretintinio reikalavimo teisę į atsakovus. Kartu su atgretintinio reikalavimo teise ieškovams perėjo ir padengtos skolos dalį užtikrinančios šalutinės prievolės – atsakovo K. Z. laidavimas. Atsakovai atsako solidariai, nes kartu su pagrindine prievole ieškovams perėjo ir vykdytina akcesorinė atsakovo K. Z. prievolė, kuria buvo užtikrinta pagrindinė prievolė hipotekos kreditoriui.

II. Pimosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2021 m. sausio 18 d. sprendimu ieškinį tenkino, priteisė ieškovui A. N. solidariai iš atsakovų 23 000 Eur nuostolių atlyginimą, 6 proc. dydžio procesines palūkanas ir lygiomis dalimis 4115,10 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
7. Teismas nustatė, kad 2019 m. sausio 29 d. atsakovė UAB „He-Ma“ su „AS Citadele banka“ pasirašė Kredito sutartį pagal kurią atsakovei UAB „He-Ma“ iki 2021 m. sausio 1 d. buvo suteiktas 30 000 Eur kreditas. Atsakovės UAB „He-Ma“ prievolių, kylančių iš Kredito sutarties, įvykdymas buvo užtikrintas dviem priemonėmis: atsakovo K. Z. laidavimu ir ieškovams bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausiusio turto – žemės sklypo (duomenys neskelbtini), 2373/10675 dalių ir 1/13 dalies žemės sklypų (duomenys neskelbtini), hipoteka. UAB „He-Ma“ laiku neįvykdė pagal Kredito sutartį prisiimtų įsipareigojimų, dėl to kreditorius „AS Citadele bank“ pradėjo priverstinį skolos išieškojimą ir savo reikalavimą, be kita ko, nukreipė į ieškovų įkeistą turtą. Priverstinio išieškojimo metu įkeistas turtas buvo parduotas už 23 000 Eur atsakovo K. Z. pasiūlytam turto pirkėjui A. C. Ieškovai ir atsakovas K. Z. tarpusavyje bendravo neatsitiktinai, nes UAB „Žemės namai“, kurios vadovu ir akcininku buvo ieškovas A. N., ir UAB „He-Ma“, kurios vadovas ir akcininkas yra K. Z., tarpusavyje bendradarbiavo. Darytina tikėtina išvada, kad UAB „Žemės namai“ ir UAB „He-Ma“ turėjo bendrai veikti vykdamas nekilnojamojo turto projektą (dvibučių namų statybą) žemės sklypuose (duomenys neskelbtini).
8. Teismas, sprenddamas dėl atsakovės UAB „He-Ma“ pareigos kompensuoti ieškovams jų netekto turto vertę, nurodė, kad ieškovai asmeniškai nebuvo nei Kredito sutarties, nei kitų teisinių santykių, susiklosčiusių tarp UAB „He-Ma“ ir UAB „Žemės namai“, dalyviais. Sau bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausiusį nekilnojamąjį turtą pagal 2019 m. vasario 11 d. sutartinės hipotekos sandorį ieškovai įkeitė užtikrindami kito asmens įsipareigojimų įvykdymą. Ginčo hipoteka atitinka visus svetimo daikto hipoteką kvalifikuojančius požymius, nustatytus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.181 straipsnio 1 dalyje. Skolininkė UAB „He-Ma“ neįvykdė savo įsipareigojimų, kylančių iš

Kredito sutarties, ir dėl to kreditorius nutarė savo reikalavimą patenkinti iš ieškovų įkeisto turto. Ši kreditoriaus teisė buvo įgyvendinta priverstinio išieškojimo procese, kai įkeistas turtas buvo parduotas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 702 straipsnyje nustatyta tvarka už 23 000 Eur. Nurodytos faktinės aplinkybės atitinka [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtintas įkeisto daikto savininko atgręžinio reikalavimo teisės įgyvendinimo sąlygas: įkeisto daikto savininko turtas parduotas priverstinio išieškojimo procese, o pareikšto reikalavimo suma yra lygi prarasto turto vertei. Teismas ieškovų reikalavinį priteisti iš atsakovės UAB „He-Ma“ 23 000 Eur vertino kaip pagrįstą ([CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalis).

9. Teismas, sprenddamas dėl atsakovo K. Z. pareigos kompensuoti ieškovams jų netekto turto vertę, nurodė, kad ginčo kredito, laidavimo bei hipotekos sandoriuose nebuvo nustatyta taisyklių, kokia eilės tvarka kreditorius, įsigijęs atsakovę UAB „He-Ma“ tinkamai nevykdys savo įsipareigojimų, turės teisę pasinaudoti prievolių įvykdymo užtikrinimo priemonėmis, taip pat neaparta, kaip turėtų būti sprendžiamas laiduotojo ir įkeisto turto savininkų tarpusavio prievolių vykdymas, jeigu vieni iš jų įvykdytų pagrindinę prievolę ar jos dalį. [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje aiškiais žodžiais nėra įtvirtinta, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto turto savininkas, įsigijęs kreditoriaus reikalavimą patenkinamas iš šio turto ar jis įvykdė skolininko įsipareigojimą, įgyja atgręžinį (regresinį) reikalavinį skolininkui, tačiau neperima kitų kreditoriaus teisių, susijusių su skolininku. [CK](#) šeštosios knygos VII skyriaus „Reikalavimo perėjimas trečiajam asmeniui regreso tvarka (subrogacija)“ normose, reglamentuojančiose regreso (subrogacijos) atvejus, taip pat nėra tiesiogiai nurodyta, kokia yra trečiojo asmens, įsigijęs reikalavimą patenkinamas iš jo turto, įgytos regreso teisės apimtis ([CK 6.112 straipsnio](#) 1 ir 2 punktai). Pagal [CK 6.113](#) straipsnį trečiasis asmuo, kuriam pereina reikalavimo teisė, negali įgyti daugiau teisių, negu jų turėjo pradinis kreditorius.
10. Teismas pažymėjo, jog Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje regreso klausimu išaiškinta, kad trečiajam asmeniui įvykdžius prievolę už pradinį skolininką įstatymo pagrindu įvyksta subrogacija, t. y. jis perima kreditoriaus reikalavinį pradiniam skolininkui ir įgyja regreso teisę į pradinį skolininką. Kartu su pagrindine prievole pereina ir akcesorinės prievolės. Įgyvendindamas regreso teisę trečiasis asmuo gali pasinaudoti teise reikšti reikalavinį tiek skolininkui, tiek kitiems tos pačios prievolės užtikrinimui suteikusiems davėjams, jei tos sumos negali būti išieškotos iš skolininko (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-276-469/2015). Teismas nurodė, kad nagrinėjamos ir paminėtos kasacinė tvarka nagrinėtos bylų faktinės aplinkybės nėra tapačios, tačiau tai nereikia, jog šiuo konkrečiu atveju nėra aktualios kasacinio teismo suformuluotos bendro pobūdžio teisės aiškinimo taisyklės, nustatančios trečiojo asmens, įvykdžiusio prievolę už pradinį skolininką, įgyjamų teisių turinį ([CPK 4 straipsnis](#)). Teismas konstatavo, jog nurodytos teisės aiškinimo taisyklės šioje byloje yra reikšmingos tuo aspektu, kad kasacinis teismas išaiškino, jog tais atvejais, kai trečiasis asmuo įvykdo prievolę už pradinį skolininką, jam pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, t. y. įvyksta subrogacija (pasikeičia galiojančios prievolės kreditorius), kurių pasekmė – skolininko prievolė (ir visos iš šios prievolės atsiradusios papildomos teisės ir pareigos) nepasibaigia – jis ją turi įvykdyti trečiajam asmeniui. Teismas vertino, kad [CK VII](#) skyriuje nustatyta reikalavimo perėjimo regreso tvarka apibrėžtis faktiškai turėtų būti suprantama kaip apimanti ne tik atgręžinį reikalavinį skolininkui, bet ir kreditoriaus teisių subrogaciją, jeigu tam neprieštarauja prievolės esmė ar kitaip nenurodyta įstatyme.
11. Teismas nurodė, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininko ir skolininko tarpusavio santykiai pirmiausia yra daiktinės teisės dalykas, tačiau reikalavimo perėjimo regreso tvarka teisiniai santykiai yra prievolių teisės dalykas. Pagal prievolių teisės normas, reglamentuojančias reikalavimo perėjimą trečiajam asmeniui, kai reikalavimas buvo patenkinamas iš trečiojo asmens turto, trečiajam asmeniui pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, jeigu tam neprieštarauja prievolės esmė ar kitaip nenurodyta įstatyme. [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta atgręžinio reikalavimo teisė turėtų būti aiškinama kaip reiškianti, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininkui pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, įskaitant ir akcesorines prievoleles. Svetimo daikto hipotekos instituto esmė tokiu aiškinimu neprieštarauja.
12. Teismas konstatavo, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininkas, įsigijęs skolininko įsipareigojimą arba jeigu jo daiktas buvo parduotas iš viešųjų varžytynių, įgyja ne tik teisę regreso tvarka išieškoti sumokėtą sumą ar dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimą iš skolininko, bet ir subrogacijos pagrindu nukreipti savo reikalavinį į akcesorines prievoleles ([CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalis, 6.112 straipsnio 1 ir 2 punktai, 6.113 straipsnis). Teismas pripažino, kad ieškovai turi teisę pareikšti atgręžinį reikalavinį ne tik skolininkei atsakovei UAB „He-Ma“, bet ir už šią įmonę laidavusiam atsakovui K. Z.
13. Pasisakydamas dėl skirtingais būdais prievolių įvykdymą užtikrinusių asmenų, įsigijęs vienas iš jų įvykdo prievolę, tarpusavio atgręžinių reikalavimų tvarkos, atsakovo atsakomybės pobūdžio ir apimties, teismas nurodė, kad atsakovas K. Z. kreditoriui ar jo teisės perėmusiam asmeniui yra solidariai atsakingas su atsakove UAB „He-Ma“ ([CK 6.78 straipsnio](#) 2 dalis, 6.81 straipsnio 1 dalis). Dėl ieškovų prievolės solidarumo nebuvo susitarta ([CK 6.6 straipsnio](#) 1 dalis). Ieškovų ir atsakovo K. Z. priimtų įsipareigojimų teisinis pobūdis nėra vienodas. Svetimo daikto hipotekai, kaip prievolių užtikrinimo būdai, yra būdingas subsidarumo principas ([CK 4.195 straipsnio](#) 1 dalis), o atsakovo K. Z. prievolė – solidarioji, t. y. jis atsako pagal atsakovės UAB „He-Ma“ prievolę tokia pačia apimtimi, kaip ir ši įmonė. Šie prievolių pobūdžio skirtumai, nesant ieškovų ir atsakovo K. Z. susitarimo dėl tarpusavio atgręžinių reikalavimų, jeigu vieni iš jų įvykdytų pagrindinę prievolę, sudaro pagrindą konstatuoti, kad ieškovų atgręžinio reikalavimo atsakovui K. Z. apimtis materialiaja prasme negali būti ribojama. Teismas konstatavo, kad atsakovo K. Z. ir UAB „He-Ma“ atsakomybė yra solidarioji, ieškovai pagrįstai reikalauja, jog 23 000 Eur suma iš atsakovo būtų priteista solidariai.
14. Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnaginėjusi bylą pagal atsakovo apeliacinį skundą, 2021 m. gegužės 4 d. nutartimi Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 18 d. sprendimą paliko nepakeistą, priteisė ieškovui A. N. lygiomis dalimis iš atsakovo 1210 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
15. Kolegija, nors ir sutiko su atsakovo teiginiais, kad nagrinėjamos bylos ir kasacinės bylos Nr. 3K-7-276-469/2015 faktinės aplinkybės nėra tapačios, tačiau pažymėjo, jog tai nereikia, kad šiuo konkrečiu atveju kasacinio teismo suformuluotos bendro pobūdžio teisės aiškinimo taisyklės dėl įvykdžiusio prievolę už pradinį skolininką trečiojo asmens įgyjamų teisių nėra aktualios ([CPK 4](#) straipsnis, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-162/2009). Kolegija nurodė, kad tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-276-469/2015, tiek šioje byloje nagrinėjamas asmuo, įvykdžiusio prievolę už pradinį skolininką, įgyjamų teisių turinys. Abiejose bylose sprendžiama, ar kartu su pagrindine prievole subrogacijos tvarka pereina ir šalutinės (akcesorinės) prievolės. Kasacinio teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-276-469/2015 pateikti išaiškinimai turi esminę reikšmę šioje byloje, o tai, jog ieškovai įvykdė būtent savo turto įkeitimu užtikrintą prievolę, nelaikytina išskirtinai svarbia aplinkybe pateiktų išaiškinimų kontekste. Kolegija padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškovų teisės nukreipti reikalavinį į atsakovą K. Z., pagrįstai vadovavosi nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais ir pagal juos konstatavo, jog [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta atgręžinio reikalavimo teisė turėtų būti aiškinama kaip reiškianti, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininkui pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, įskaitant ir akcesorines prievoleles.
16. Kolegija konstatavo, kad atsakovo K. Z. ir UAB „He-Ma“ atsakomybė yra solidarioji, t. y. atsakovas K. Z. atsako pagal atsakovės UAB „He-Ma“ prievolę tokia pačia apimtimi, kaip ir įmonė ([CK 6.6](#) straipsnio 4 dalis, 6.81 straipsnio 1 dalis). Kadangi atsakovės UAB „He-Ma“ prievolė kreditoriui buvo užtikrinta laidavimu (akcesorine prievole), ši šalutinė teisė, vadovaujantis kasacinio teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-7-276-469/2015, į reikalaujamą sumą perėjo ieškovams kartu su atgręžinio reikalavimo teise. Kolegija nusprendė, jog atsakovas K. Z. turi iš įstatymo kylančią solidariąją prievolę kartu su atsakove UAB „He-Ma“ atlyginti ieškovų patirtus nuostolius.
17. Kolegija nurodė, kad viena iš sutarties šalių uždarmo principo išimčių yra prievolės asmenų pasikeitimas, kai teisės ir (ar) pareigos perima trečiasis asmuo. Nagrinėjamu atveju, įvykus subrogacijai, ieškovai įstojo į kreditoriaus vietą, todėl sutarties uždarmo principas nebuvo pažeistas.

III. Kasacinio skundo teisiniai argumentai ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

18. Kasaciniu skundu atsakovas K. Z. prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 18 d. sprendimą ir Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutartį bei priimti naują sprendimą – iškinį atsakovui K. Z. atmesti, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 18.1. Teismai netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normą, reglamentuojančią įkeisto daikto savininko atgėžtinio reikalavimo teisę į skolininką ([CK 4.195 straipsnio 4 dalis](#), 6.113 straipsnis), bei nepagrįstai nusprendė, kad įkeisto daikto savininkas gali nukreipti savo reikalavimą ir į akcesorines prievoles. [CK 4.195 straipsnio 4 dalyje](#) įstatymo leidėjas aiškiai nustatė, kad ši teisė gali būti nukreipiamą tik į skolininką. Išvada, kad įkeisto daikto savininkas gali nukreipti savo reikalavimą ir į akcesorines prievoles, teismai priėjo sutapatindami regreso ir subrogacijos institutus bei nepagrįstai plačiai aiškindami [CK 4.195 straipsnio 4 dalies](#) nuostatas. Nagrinėjamu atveju ieškovai įvykdė kreditoriui prievolę už skolininką (UAB „He-ma“) ir įgijo į skolininką atgėžtinio reikalavimo teisę. Kadangi [CK 4.195 straipsnio 4 dalyje](#) nenustatyta hipotekos davėjo teisė įgyvendinti reikalavimo teisę kitų prievolių užtikrinimo būdų davėjų atžvilgiu, nėra jokio teisinio pagrindo daryti išvadą, kad ieškovai turi reikalavimo teisę į laiduotoją K. Z. Be to, [CK 6.76 straipsnio 2 dalyje](#) nustatyta, kad laidavimas yra papildoma (šalutinė) prievolė; kai pasibaigia pagrindinė prievolė arba ji pripažįstama negaliojančia, pasibaigia ir laidavimas. Nagrinėjamu atveju, ieškovams įvykdžius skolininko prievolę, ši prievolė pasibaigė tinkamu įvykdytu, todėl pasibaigė ir laidavimas.
- 18.2. Įvertinus tai, kad įstatymo leidėjas *expressis verbis* (aiškiais žodžiais; tiesiogiai) neregamentuoja skirtingų prievolių užtikrinimo priemonių (hipotekos davėjo ir laiduotojo) tarpusavio atgėžtinių reikalavimų apimčių, teismai nepagrįstai pagal įstatymo analogiją ([CK 1.80 straipsnio 1 dalis](#)) netaikė panašius santykius reglamentuojančios teisės normos ([CK 6.84 straipsnis](#)), kurioje nurodoma, kad jeigu tos pačios prievolės įvykdymą laidavo keli laiduotojai ir vienas iš jų prievolę įvykdė, jis įgyja teisę reikalauti iš kitų laiduotojų grąžinti sumokėtą sumą proporcingai kiekvieno iš jų daliai, jei tos sumos negali būti išieškotos iš skolininko. Netaikydami įstatymo analogijos, teismai sukūrė teisiškai ydingą situaciją, kai tik pirmas prievolę kreditoriui įvykdęs prievolės užtikrinimo davėjas (hipotekos davėjas arba laiduotojas) turės teisę visa apimtimi nukreipti reikalavimą į kitą prievolės užtikrinimo priemonės davėją (hipotekos davėją arba laiduotoją).
- 18.3. Teismai nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktais išaiškinimais ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl precedentų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-9/2006; 2016 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-234/2016), nes šioje byloje faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo pirmiau nagrinėtoje kasacinėje byloje susiklosčiusių aplinkybių.
19. Atsiliepimu į atsakovo kasacinį skundą ieškovai prašo atmesti kasacinį skundą, Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 18 d. sprendimą ir Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutartį palikti nepakeistus, priteisti iš atsakovo K. Z. bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:
- 19.1. Realizavus ieškovams priklausiusį įkeistą turtą, pasibaigė daiktiniai teisiniai santykiai, susiklostę tarp ieškovų ir hipotekos kreditoriaus, tačiau, priešingai nei nepagrįstai teigiama kasaciniame skunde, įvyko subrogacija, t. y. ieškovai įstojo į hipotekos kreditoriaus vietą, perimdami jo jau egzistuojančios prievolės teises, nes prievoliniai teisiniai santykiai ir atsakovės UAB „He-Ma“ prievolė nepasibaigė. Atitinkamai [CK VII skyriuje](#) nustatyta reikalavimo perėjimo regreso tvarka apibrėžtis, sistemiškai analizuojant visą [CK](#), turėtų būti suprantama kaip apimanti ne naują regresinį reikalavimą skolininkui, bet ir kreditoriaus teisių perėjimą pagal įstatymą (subrogaciją), jeigu tam neprieštarauja prievolės esmė ar kitaip nenurodyta įstatyme. Teismai, priešingai nei deklaratyviai teigia atsakovas K. Z., teisingai identifiko tarp šalių susiklosčiusius teisinius santykius ir, tinkamai atribodami regresą nuo subrogacijos, konstatavo reikalavimo teisės ieškovams perėjimą subrogacijos tvarka bei atsakovo K. Z. atsakomybės apimtį.
- 19.2. Hipotekos davėjo ir laiduotojo dalinės prievolės taikymas prieštarautų hipotekos bei laidavimo institutų prigimčiai, jų netapačiam reglamentavimui bei nepagrįstai pažeistų hipotekos davėjo teises ir interesus, dėl to jis jokių būdų negali būti vykdomas. Teismai teisingai kvalifikavo skirtingų prievolių užtikrinimo priemonių tarpusavio atgėžtinių reikalavimų apimtį, nustatydami, kad atsakovo K. Z. atsakomybė neturi būti ribojama.
- 19.3. Teismai pagrįstai rėmėsi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktais išaiškinimais. Nurodytoje byloje kasacinio teismo nagrinėti klausimai ir šioje byloje sprendžiami klausimai yra analogiški, dėl to šios bylos būtų neįmanoma išspręsti teisingai nesivadovaujant civiline byla [Nr. 3K-7-276-469/2015](#).
20. Kitų atsiliepimų į kasacinį skundą [CPK 351](#) straipsnyje nustatyta tvarka negauta.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl bylos nagrinėjimo ribų

21. *Pagal civiliniame procese galiojantį dispozityvumo principą teismo nagrinėjimo dalyko nustatymas yra ginčo šalių, o ne teismo pareiga, teismas nagrinėja ginčą neperžengdamas ginčo šalių nustatytų ribų. Viena iš šio principo išraiškų yra įtvirtinta [CPK 353](#) straipsnyje, kuriame nustatyta, kad kasacinis teismas patikrina teisės taikymo aspektu apskustus sprendimus ir (ar) nutartis, o kasacijos funkciją vykdo neperžengdamas kasacinio skundo ribų. Šios nuostatos teisėjų kolegija laikosi nagrinėdama atsakovo K. Z. kasacinį skundą, nes nenustatyta pagrindo peržengti kasacinio skundo ribas ([CPK 353](#) straipsnis). Kasacinio nagrinėjimo dalykas yra kasaciniame skunde nurodyti motyvuoti kasacijos pagrindai.*
22. *Teisėjų kolegija pažymi, kad kasacinį skundą padavė tik atsakovas K. Z., tuo tarpu atsakovė UAB „He-Ma“ kasacinio skundo nepadavė. Apeliaciniu skundu atsakovai, ginčydami pirmosios instancijos teismo sprendimą, prašė jį panaikinti ir priimti naują sprendimą, kuriuo ieškovo ieškinys atsakovui K. Z. būtų atmestas, o atsakovei UAB „He-Ma“ būtų atmesta ieškinio dalis dėl 11 500 Eur nuostolių atlyginimo ir 6 proc. metinių palūkanų priteisimo. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nurodė, kad: pagrindo peržengti apeliacinio skundo ribas nenustatė; atsakovai neginčija pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria konstatuota, jog atsakovė UAB „He-Ma“ turi pareigą [CK 4.195 straipsnio 4 dalies](#) pagrindu kompensuoti ieškovams jų netekto turto vertę; atsakovai nesutinka su kompensuotino turto dydžiu, tačiau pačios ieškovų reikalavimo teisės į atsakovę UAB „He-Ma“ neginčija, todėl apeliacinės instancijos teismas papildomai dėl to nepasisako. Taigi atsakovams apeliacine tvarka neginčijus pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria konstatuota, jog atsakovė UAB „He-Ma“ turi pareigą [CK 4.195](#)*

straipsnio 4 dalies pagrindu kompensuoti ieškovams jų netekto turto vertę, ši pirmosios instancijos teismo sprendimo dalis, apeliacinės instancijos teismui bylą apeliacine tvarka išnagrinėjus pagal apeliacinio skundo ribas, nėra peržiūrėta apeliacine tvarka.

Dėl įkaito davėjo, iš jo svetimo daikto hipoteka įkeisto turto išieškojus skolininko skolą kreditoriui, teisės nukreipti savo atgretintą reikalavimą ne tik į skolininką, bet ir į skolininko laiduotoją

23. Nagrinėjamoje byloje teismai nusprendė, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininkas, jeigu įvykdo skolininko įsipareigojimą arba jeigu jo daiktas buvo parduotas iš viešųjų varžytynių, įgyja ne tik teisę regreso tvarka išieškoti sumokėtą sumą ar dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimą iš skolininko, bet ir subrogacijos pagrindu nukreipti savo reikalavimą į akcesorines prievoles, be kita ko, ir į skolininko laiduotoją ([CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalis, 6.112 straipsnio 1 ir 2 punktai, 6.113 straipsnis).

24.

Kasaciniame skunde argumentuojama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normą, reglamentuojančią įkeisto daikto savininko atgretintą reikalavimą teisę į skolininką ([CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalis, 6.113 straipsnis), bei nepagrįstai nusprendė, kad įkeisto daikto savininkas gali nukreipti savo reikalavimą ir į akcesorines prievoles.

[CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje įstatymo leidėjas aiškiai nustatė, kad ši teisė gali būti nukreipiama tik į skolininką. Skunde teigiama, jog išvadą, kad įkeisto daikto savininkas gali nukreipti savo reikalavimą ir į akcesorines prievoles, teismai priėjo sutapatindami regreso ir subrogacijos institutus bei nepagrįstai plačiai aiškindami [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalies nuostatas. Atsakovas nurodo, kad nagrinėjamu atveju ieškovai įvykdė kreditoriui prievolę už skolininką (UAB „He-ma“) ir įgijo į skolininką atgretintą reikalavimą teisę, o kadangi [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtinta hipotekos davėjo teisė įgyvendinti reikalavimo teisę kitų prievolių užtikrinimo būdų davėjų atžvilgiu, nėra jokio teisinio pagrindo daryti išvadą, kad ieškovai turi reikalavimo teisę į laiduotoją. Be to, [CK 6.76 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad laidavimas yra papildoma (šalutinė) prievolė; kai pasibaigia pagrindinė prievolė arba ji pripažįstama negaliojančia, pasibaigia ir laidavimas. Skunde nurodoma, kad, ieškovams įvykdžius skolininko prievolę, ši prievolė pasibaigė tinkamu įvykiu, todėl pasibaigė ir laidavimas.

25. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta nepagrįstais.

26. Pagal [CK 6.70 straipsnio](#) reglamentuojančio prievolių įvykdymo užtikrinimo būdus, 1 dalį, prievolių įvykdymas gali būti užtikrinamas pagal sutartį arba įstatymus netesybomis, įkeitimu (hipoteka), laidavimu, garantija, rankpinigiais ar kitais sutartyje nustatytais būdais. Sutartinių civilinių teisių santykių subjektai gali prievolės įvykdymo užtikrinimui taikyti ne vieną įvykdymo užtikrinimo būdą, o tokių būdų daugelį. Bet kuriuo būdu užtikrinant sutartinės prievolės įvykdymą, toks užtikrinimas taip pat sukuria naujus prievolinius kreditorius ir skolininko arba kreditoriaus ir trečiojo asmens santykius. Šių prievolių santykių specifika yra ta, kad jie priklauso nuo pagrindinės prievolės. Prievolių įvykdymo užtikrinimo būdai, išskyrus garantiją pagal pirmą pareikalavimą, palyginti su pagrindine prievole, yra papildomos, šalutinės (akcesorinės) prievolės. Pritaikius prievolių įvykdymo užtikrinimo būdų daugelį, iškyla jų įgyvendinimo eiliškumo problema, kuri sprendžina pagal sutartyse ir (arba) kiekvieną iš jų reglamentuojančiose materialiosios teisės normose nustatytą teisinį reguliavimą.

27. Hipoteka – daiktinė teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, kuria užtikrinamas pagrindinės prievolės – esamo ar būsimą skolinio įsipareigojimo – įvykdymas įkeičiant nekilnojamąjį daiktą, kai įkeistas daiktas neperduodamas kreditoriui ([CK 4.170 straipsnio](#) 1 dalis). Su įkeitimu (hipoteka) susijusius teisinius santykius reglamentuoja [CK](#) ketvirtosios knygos normos. Hipoteka gali būti priverstinė ir sutartinė, sutartinė hipoteka atsiranda sutarties arba vienašalio sandorio (pareiškimo) pagrindu ([CK 4.175 straipsnio](#) 1, 2 dalys). Svetimo daikto hipoteka – nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo daikto įkeitimas, kai skolininkas yra kitas asmuo negu įkeisto daikto savininkas ([CK 4.181 straipsnio](#) 1 dalis). Įkeisto daikto savininkas atsako už skolininko įsipareigojimo neįvykdymą tik įkeistu savo turto įkaito davėjas tampa su skolininku subsidariai atsakingas nuo hipotekos užtikrintos prievolės neįvykdymo dienos ([CK 4.195 straipsnio](#) 1 dalis). [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta, kad jeigu įkeisto daikto savininkas įvykdė skolininko įsipareigojimą arba jeigu jo daiktas buvo parduotas iš viešųjų varžytynių, jis įgyja į skolininką atgretintą reikalavimo teisę dėl sumokėtos sumos ar dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimo.

28. Laidavimo sutartinė kreditoriui užtikrinama, kad, pagrindiniam skolininkui neįvykdžius prievolės, už jos įvykdymą atsakys trečiasis asmuo – laiduotojas ([CK 6.76 straipsnio](#) 1 dalis). Laidavimas yra papildoma (šalutinė) prievolė; kai pasibaigia pagrindinė prievolė arba ji pripažįstama negaliojančia, pasibaigia ir laidavimas ([CK 6.76 straipsnio](#) 2 dalis). Laidavimas gali atsirasti sudarius laidavimo sutartį arba įstatymų ar teismo sprendimo pagrindu ([CK 6.77 straipsnio](#) 1 dalis). Jeigu ko kita nenustato laidavimo sutartis, tai, skolininkui laiku neįvykdžius pagrindinės prievolės, skolininkas ir laiduotojas atsako kreditoriui kaip solidariąją prievolę turintys bendraskoliai ([CK 6.81 straipsnio](#) 1 dalis). Tokiu atveju laiduotojas nedisponuoja teise reikalauti, kad kreditorius pirmiausia nukreiptų išieškojimą į konkretų pagrindinio skolininko turtą ([CK 6.80 straipsnio](#) 2 dalis), priešingai, kreditorius turi teisę reikalauti, kad prievolę įvykdytų tiek pagrindinis skolininkas ir laiduotojas bendrai, tiek bet kuris iš jų skyrium, be to, tiek ją visą, tiek jos dalį ([CK 6.6 straipsnio](#) 4 dalis). Įvykdžiusiam prievolę laiduotojui pereina visos kreditoriaus teisės pagal šią prievolę ([CK 6.83 straipsnio](#) 1 dalis). Kiekvienas iš kelių laiduotojų turi teisę atgretintą reikalavimo būdu reikalauti iš skolininko savo sumokėtos sumos ([CK 6.83 straipsnio](#) 3 dalis). Kai laiduotojas įvykdo prievolę, kreditorius privalo perduoti jam reikalavimą skolininkui patvirtinančius dokumentus, taip pat šį reikalavimą užtikrinančias teises ([CK 6.83 straipsnio](#) 4 dalis). Jeigu tos pačios prievolės įvykdymą laidavo keli laiduotojai ir vienas iš jų prievolę įvykdė, jis įgyja teisę reikalauti iš kitų laiduotojų grąžinti sumokėtą sumą proporcingai kiekvieno iš jų daliai, jei tos sumos negali būti išieškotos iš skolininko ([CK 6.84 straipsnis](#)).

29. Kasacinio teismo praktikoje konstatuota, kad hipoteka ir laidavimas, kaip sutartinių prievolių įvykdymo užtikrinimo būdai, taikomi pagal įstatymų normose ir civilinių teisių santykių subjektų sutartyse nustatytas jų taikymo sąlygas. [CK](#) normos šiuos prievolių įvykdymo užtikrinimo būdus reglamentuoja netapačiai, tačiau jų vieno kitam nepriešina, neįtvirtina jų tarpusavio konkurencijos. Esant solidariajai skolininkų pareigai, materialiosios teisės normos suteikia kreditoriui teisę pasirinkti ne tik savo pažeistų teisių gynbos būdą, reikalavimo dalyką, bet ir nuspręsti, iš kokių asmenų reikalauti prievolės įvykdymo, jeigu prievolių užtikrinimo sutartyse nenustatyta kitaip (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-364/2010](#)).

30. Kasacinio teismo taip pat konstatuota, kad kai skolininko prievolės įvykdymą kreditoriui trečiasis asmuo užtikrina jam priklausančio nekilnojamojo turto hipoteka, tarp kreditoriaus ir trečiojo asmens, užtikrinusio skolininko prievolės įvykdymą, susiklosto daiktiniai teisiniai santykiai, todėl prievolės neįvykdymo atveju kreditorius įgyja ne teisę reikalauti iš trečiojo asmens įvykdyti skolininko prievolę, o teisę išieškoti skolininko skolą iš trečiojo asmens įkeisto turto (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. spalio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-485/2013](#)). Kai skolininko prievolę kreditoriui (visiškai arba iš dalies) įvykdo trečiasis asmuo (įkaito davėjas), įkeitęs nekilnojamąjį daiktą kito asmens (skolininko) prievolei užtikrinti, arba kai toks įkeistas turtas parduodamas iš viešųjų varžytynių, įkaito davėjo teisės į skolininką reglamentuoja [CK 4.195 straipsnio](#) nuostata, pagal kurią šis asmuo įgyja į skolininką atgretintą reikalavimo teisę dėl sumokėtos sumos ar dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimo; ginčas dėl tokio atgretintą reikalavimo įgyvendinimo teismų sprendimas taikant daiktines, o ne

prievolių teisės normas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. kovo 17 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-130-687/2017](#), 25, 26 punktai).

31. [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje, įtvirtinančioje įkaito davėjo atgėžtinio reikalavimo teisę, nėra *expressis verbis* reglamentuojama, ar, esant šioje teisės normoje įtvirtintoms sąlygoms, svetimo daikto hipoteka įkeisto turto savininkas perima su skolininku susijusias kreditoriaus teises, įgyja reikalavimo teisę į tą pačią skolininko prievolę užtikrinusius kitus asmenis, be kita ko, laiduotoją. Kaip jau minėta, bet kuris sutartinės prievolės įvykdymo užtikrinimas sukuria naujus prievolinius teisinius santykius. Nagrinėjamoje byloje aktualūs teisiniai santykiai dėl svetimo daikto hipoteka įkeisto turto savininko (ne)perėmimo su skolininku susijusių kreditoriaus teisių, (ne)įgijimo reikalavimo teisės į tą pačią skolininko prievolę užtikrinusius kitus asmenis, be kita ko, laiduotoją, yra prievolių teisės reglamentavimo dalykas, todėl daiktinės teisės normos jiems taikytinos tik subsidiariai, o ginčas dėl jų sprendimas sistemškai aiškinant ir taikant prievolių teisę reglamentuojančias [CK](#) šeštosios knygos normas.
32. Prievolė – tai teisinis santykis, kurio viena šalis (skolininkas) privalo atlikti kitos šalies (kreditoriaus) naudai tam tikrą veiksmą arba susilaikyti nuo tam tikro veiksmo, o kreditorius turi teisę reikalauti iš skolininko, kad šis įvykdytų savo pareigą ([CK 6.1 straipsnis](#)). Prievolės atsiranda iš sandorių arba kitokių juridinių faktų, kurie pagal galiojančius įstatymus sukuria prievolinius santykius ([CK 6.2 straipsnis](#)). Prievolių teisinių santykių subjektų teisės ir pareigos gali būti perleidžiamos ir dėl to įvyksta prievolės asmenų pasikeitimas. Prievolės asmenų pasikeitimą reglamentuoja [CK](#) šeštosios knygos VI–VIII skyrių normos.
33. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad sutarčių teisės teorijoje apibendrintai yra išskiriami šie prievolės asmenų pasikeitimo būdai: 1) pasikeitimas įstatymo pagrindu (subrogacija (dar vadinama įstatymine cesija (lot. *cessio iuris*))); 2) reikalavimo perleidimas sutarties pagrindu (cesija); 3) skolos perkėlimas sutarties pagrindu; 4) novacija; 5) sutarties perleidimas (angl. *assignment of a contract*). Pirmieji keturi prievolės asmenų pasikeitimo būdai yra tiesiogiai įtvirtinti [CK](#) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-244-611/2020, 30 punktas). Principinė idėja, kuri taikoma visiems asmenų pasikeitimo būdams, – naujasis kreditorius įgyja tas pačias teises, kurias turėjo pradinis kreditorius, t. y. jo teisių apimtis negali būti nei didesnė, nei mažesnė, nė vienos iš prievolės šalių (naujojo, senojo kreditoriaus ar skolininko) padėtis dėl asmenų pasikeitimo negali tapti nei blogesnė, nei geresnė.
34. [CK](#) šeštosios knygos VI skyriuje „Reikalavimo perleidimas“ esančio [CK 6.101 straipsnio](#), reglamentuojančio kreditoriaus teisę perleisti reikalavimą, 4 dalyje nustatyti atvejai, kai reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui įstatymų pagrindu. Šioje teisės normoje nustatyta, kad reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui įstatymų pagrindu šiais atvejais: kai įvyksta universalus kreditoriaus teisių perėmimas (1 punktas); kai teismo sprendimu kreditoriaus teisės perkeliama kitam asmeniui, jeigu šią galimybę nustato įstatymai (2 punktas); kai skolininko laiduotojas arba įkaito davėjas, kurie nėra užtikrintos prievolės šalys, prievolę įvykdo už skolininką (3 punktas); kai regreso tvarka draudimo įmonei pereina kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, atsakingu už draudžiamąjį įvykį (4 punktas); kitais įstatymų nustatytais atvejais (5 punktas). Šio straipsnio 2 dalyje reglamentuojama, kad reikalavimo įgijėjui pereina ir prievolės įvykdymui užtikrinti nustatytos teisės bei kitos papildomos teisės.
35. [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalis reglamentuoja įstatyme nustatytus reikalavimo teisės perėjimo kitam asmeniui atvejus – įstatyme įtvirtintą cesiją.
36. Kasacinio teismo praktikoje išaiškinta, kad [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalyje įtvirtintas nebaigtinis sąrašas atvejų, kai reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui įstatymų pagrindu. Vienas tokių atvejų yra nustatytas [CK 6.50 straipsnio](#) 3 dalyje, pagal kurią trečiajam asmeniui, įvykdžiusiam prievolę už skolininką, pereina kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-565/2014). Trečiajam asmeniui įvykdžius prievolę už pradinį skolininką įstatymo pagrindu įvyksta subrogacija, t. y. jis perima kreditoriaus reikalavimą pradiniam skolininkui ir įgyja regreso teisę į pradinį skolininką. Kartu su pagrindine prievole pereina ir akcesorinės prievolės. Subrogacijos (lot. *subrogare* – pakeisti, išrinkti vietoj kito) esmė – deliktinės arba sutartinės prievolės asmenų pasikeitimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. liepos 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-116-916/2019, 38, 39 punktai).
37. [CK](#) šeštosios knygos VII skyriuje „Reikalavimo perėjimas trečiajam asmeniui regreso tvarka (subrogacija)“ esančiame [CK 6.112 straipsnyje](#), reglamentuojančiame reikalavimo perėjimą regreso tvarka, nustatyta, kad reikalavimas pereina trečiajam asmeniui regreso tvarka, kai reikalavimas patenkinamas iš trečiojo asmens turto (1 punktas); trečiasis asmuo, kurio turtas buvo įkeistas užtikrinant prievolės įvykdymą, įvykdo už skolininką prievolę (2 punktas); trečiasis asmuo įvykdo už skolininką prievolę, kad būtų išvengta turto, nors jam nepriklausančio, arešto, jeigu tą turtą areštavus šis asmuo prarastų jį jį nors kokias savo teises (3 punktas); skolininkas ir skolą sumokėjęs trečiasis asmuo sudaro sutartį dėl skolos sumokėjimo, jeigu apie šią sutartį kreditorius skolos mokėjimo metu žinojo arba apie ją jam buvo pranešta (4 punktas). [CK 6.113 straipsnyje](#), reglamentuojančiame reikalavimo perėjimo regreso tvarka įgyjamas teises, įtvirtinta, kad trečiasis asmuo, kuriam pereina reikalavimo teisė, negali įgyti daugiau teisių, negu jų turėjo pradinis kreditorius.
38. Nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste pažymėtina, kad [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalies 3 punktas ir [CK 6.112 straipsnio](#) 2 punktas reguliuoja tapačią teisinę situaciją, kai įkaito davėjas savo turu už skolininką įvykdo jo prievolę, tačiau pastarojoje teisės normoje teisės normoje nurodoma, kad tokiu atveju reikalavimas trečiajam asmeniui pereina regreso tvarka.
39. Teisės doktrinoje, komentuojant [CK 6.101 straipsnį](#), be kita ko, nurodyta, kad [CK](#) šeštosios knygos VI skyriuje reglamentuojamas tik reikalavimo teisės perleidimas kitam asmeniui pagal cesijos sutartį. Atvejai, kai reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui pagal įstatymą, o ne pagal cesijos sutartį, reglamentuojami [CK](#) šeštosios knygos VII skyriuje. Todėl nuo reikalavimo teisės perleidimo reikia skirti subrogaciją, t. y. atvejus, kai reikalavimo teisė kitam asmeniui pereina pagal įstatymą. [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalyje nurodyti atvejai, kai reikalavimo teisė kitam asmeniui pereina ne pagal reikalavimo perleidimo sutartį, o pagal įstatymą. Kiti reikalavimo teisės perėjimo kitam asmeniui atvejai reglamentuojami [CK 6.111–6.114 straipsniuose](#). Komentuojant [CK 6.111 straipsnį](#), be kita ko, nurodyta, kad kai regreso tvarka asmeniui pereina teisė reikalauti iš skolininko atvežinti nuostolius, kuriuos jis atlygino kreditoriui, toks regreso teisės atsiradimo atvejis vadinamas subrogacija (lot. *subrogare* – išrinkti vietoj kito, pakeisti). Komentuojant [CK 6.112 straipsnį](#) nurodyta, kad straipsnyje nustatyti atvejai, kai subrogacija įvyksta remiantis įstatymu. Šiame straipsnyje pateiktas sąrašas nėra baigtinis. Papildomi subrogacijos atvejai nurodyti [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalyje ir 6.114 straipsnyje. Komentuojant [CK 6.113 straipsnį](#), be kita ko, nurodyta, kad su reikalavimo teise susijusios papildomos teisės pereina naujajam kreditoriui kartu su reikalavimo teise (Mikelėnas, V. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras. Šeštoji knyga: Prievolių teisė. Pirmas tomas*. Vilnius: 2003, p. 140, 141, 153, 154).
40. Pažymėtina ir tai, kad [CK 6.101 straipsnio](#) 4 dalies 3 punktas reglamentuoja teisinį santykį ne tik dėl įkaito davėjo, kuris, nebūdamas užtikrintos prievolės šalis, ją įvykdo už skolininką, bet ir dėl prievolę už skolininką įvykdžiusio laiduotojo ir šiuos teisinius santykius reguliuoja tapačiai. Kaip jau minėta, pagal [CK 6.83 straipsnio](#), reglamentuojančio įvykdžiusio prievolę laiduotojo teises, 1 dalyje įtvirtintą nuostatą, įvykdžiusiam prievolę laiduotojui pereina visos kreditoriaus teisės pagal šią prievolę, to paties straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad kai laiduotojas įvykdo prievolę, kreditorius privalo perduoti jam reikalavimą skolininkui patvirtinančius dokumentus, taip pat šį reikalavimą užtikrinančias teises. Pastarosios teisės normos aiškinamos taip, kad laiduotojui įvykdžius prievolę už skolininką įvyksta subrogacija ir laiduotojui pereina visos kreditoriaus teisės pagal šią prievolę, taip pat ir kreditoriaus teisės, susijusios su prievolės įvykdymo užtikrinimu. Teisėjų kolegijos vertinimu, [CK 6.112, 6.113 straipsniuose](#) pavartota regreso sąvoka, atsižvelgiant ir į šias teisės normas aiškinančią teisės doktriną, neteikia pakankamo pagrindo aiškinti, kad hipotekos atveju įvyksta regresas, kai laidavimo atveju įvyksta subrogacija. Abiem šiais užtikrinimo būdais siekiama to paties tikslo – užtikrinti skolininko įsipareigojimus kreditoriams. Aptariamų užtikrinimo būdų netapatus reglamentavimas, įtvirtintas [CK](#) ketvirtosios ir šeštosios knygų normose, neteikia pagrindo pripažinti, kad juo įstatymo leidėjo valia yra įtvirtinti skirtingi teisiniai padariniai,

atsirandantys, kai vienu atveju prievolė už skolininką įvykdo įkaito davėjas, o kitu atveju – laiduotojas. Aiškinimas, kad vienu atveju įvyksta regresas, o kitu – subrogacija, neatitiktų bendrųjų teisės principų ([CK 1.5 straipsnio](#) 4 dalis), nes sukurtų netoleruotiną, teisinio pagrindimo stokojančią situaciją, kai įkaito davėjas ir laiduotojas, įvykdę prievolės už skolininką, atsidurtų skirtingoje teisinėje padėtyje.

41. Teisėjų kolegija vertina, kad, prievolė už skolininką įvykdžius įkaito davėjui, atsiranda analogiški teisiniai padariniai, kaip ir tuo atveju, kai už skolininką prievolė įvykdo trečiasis asmuo ([CK 6.50 straipsnio](#) 3 dalis), nes įkaito davėjas nebuvo kreditorių ir skolininką siejusios prievolės subjektas, o tik suteikė kreditoriui daiktinę teisę. Kita vertus, akivaizdu, kad skolininkas ir įkaito davėjas turi teisę susitarti, jog įkaito davėjas nesinaudos subrogacijos teise.
42. Kasacinio teismo praktikoje, aiškinant [CK 6.50 straipsnio](#) nuostatas ir pasisakant dėl kreditoriaus teisių, susijusių su skolininku, perėjimo solidariąją prievolę įvykdžiusiam trečiajam asmeniui, byloje, kurioje buvo sprendžiamas ginčas dėl skolininko prievolę kreditoriui įvykdžiusio trečiojo asmens reikalavimo teisių į skolininko turtą įgyvendinimo bei šio trečiojo asmens pripažinimo hipotekos ir įkeitimo kreditoriui, yra išaiškinta, kad kito asmens prievolės įvykdymas už skolininką, nepažeidžiant įstatyme įtvirtintų apribojimų, yra pradinio kreditoriaus reikalavimo pasibaigimo pagrindas, skolininkui prievolė (ir visos iš šios prievolės atsiradusios papildomos teisės ir pareigos) nepasibaigia – jis ją turi įvykdyti trečiajam asmeniui. Kai trečiasis asmuo (solidariosios prievolės atžvilgiu) įvykdo solidariąją prievolę, laikoma, kad ji pasibaigia įvykdymu visų solidariųjų skolininkų atžvilgiu. Esant solidariajai skolininkų prievolei, kreditoriaus teisei priimti prievolės vykdymą iš trečiojo asmens užtenka vieno iš solidariųjų skolininkų sutikimo. Tokiu atveju, kai solidarioji prievolė kilusi iš laidavimo santykių, prievolė tinkamai įvykdęs trečiasis asmuo, jei kreditorius priima įvykdymą, įvykdo ir pagrindinę (skolininko), ir akcesorinę (laiduotojo) prievolę, todėl jam pereina kreditoriaus teisės, susijusios tiek su pagrindiniu skolininku, tiek su laiduotoju. Trečiajam asmeniui įvykdžius prievolę už pradinį skolininką įstatymo pagrindu įvyksta subrogacija, t. y. jis perima kreditoriaus reikalavinį pradiniam skolininkui ir įgyja regreso teisę į pradinį skolininką. Kartu su pagrindine prievole pereina ir akcesorinės prievolės. Trečiajam asmeniui įvykdžius dalį pagrindinės prievolės ir kreditoriui priėmus tokią prievolės įvykdymą, trečiajam asmeniui pereina regreso teisė į skolininko turtą dėl sumokėtos skolos išieškojimo bei atitinkama pagrindinę prievolę užtikrinančių hipotekos ir įkeitimo teisių dalis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#)).
43. Teisėjų kolegija, remdamasi tuo, kas išdėstyta, nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste konstatuoja, kad įkaito davėjui, iš jo svetimo daikto hipoteka įkeisto turto išieškojus skolininko skolą kreditoriui, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip, įvyksta prievolės asmenų pasikeitimas ir subrogacija, įkaito davėjui pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, taip pat ir kreditoriaus teisės, susijusios su prievolės įvykdymo užtikrinimu, ir jis (įkaito davėjas) turi teisę nukreipti savo atgręžtinį reikalavinį ne tik į skolininką, bet ir į skolininko laiduotoją.
44. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėjusių teismų išvada, jog ieškovai, prievolę už skolininką įvykdę įkaito davėjai, turi teisę nukreipti savo atgręžtinį reikalavinį į skolininko laiduotoją atsakovą K. Z., yra padaryta tinkamai pritaikius materialiosios teisės normas.

Dėl įkaito davėjo atgręžtinio reikalavimo laiduotojui apimties

45. Nagrinėjamoje byloje teismai, pasisakydami dėl laiduotojo – atsakovo K. Z. atsakomybės apimties, nusprendė, kad ieškovų atgręžtinio reikalavimo atsakovui K. Z. apimtis materialiąja prasme negali būti ribojama, jo atsakomybė su atsakove UAB „He-Ma“ yra solidarioji, ieškovai pagrįstai reikalauja, jog 23 000 Eur suma iš atsakovų būtų priteista solidariai.
46. Kasaciniame skunde argumentuojama, jog įvertinus tai, kad įstatymo leidėjas *expressis verbis* nereglementuoja skirtingų prievolių užtikrinimo priemonių (įkaito davėjo ir laiduotojo) tarpusavio atgręžtinį reikalavinį apimčių, teismai nepagrįstai pagal įstatymo analogiją ([CK 1.80 straipsnio](#) 1 dalis) netaikė panašius santykius reglamentuojančios teisės normas – [CK 6.84 straipsnio](#). Skunde teigiama, kad netaikydami įstatymo analogijos teismai sukūrė teisškai ydingą situaciją, kai tik pirmas prievolę kreditoriui įvykdęs prievolės užtikrinimo davėjas (įkaito davėjas arba laiduotojas) turės teisę visą savo reikalavinį nukreipti į kitą prievolės užtikrinimo priemonės davėją (įkaito davėją arba laiduotoją).
47. Vertinant šiuos kasacinio skundo argumentus pažymėtina, kad [CK 1.8 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, jog civilinės teisės normų nereglementuotiems civiliniams santykiams taikomi panašius santykius reglamentuojantys civiliniai įstatymai (įstatymo analogija). Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad įstatymo analogija galima esant tokioms sąlygoms: nėra teisės normos, kuri reglamentuotų ginčo santykį; yra teisės norma, reglamentuojanti panašų santykį; yra toks teisės normų reguliuojamo ir nereguliuojamo santykio panašumas, kuris leidžia daryti pagrįstą išvadą, kad analogijos taikymas yra pateisinamas, t. y. neprieštarauja santykio esmei ir pobūdžiui. Kasacinio teismo praktikoje pirmoji sąlyga aiškinama kaip pozityviosios teisės normos, papročio, teismo precedento ar šalių susitarimo, kuris reglamentuotų ginčo santykį, nebuvimas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-503-469/2016](#), 44 punktas).
48. Pažymėtina ir tai, kad kasacinis teismas ne kartą yra nurodęs, jog teisinė ginčo kvalifikacija, teisės normų aiškinimas ir taikymas šalių faktiniams santykiams yra bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugsėjo 9 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-253-969/2015](#); 2021 m. gegužės 26 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-135-381/2021](#) 24 punktą).
49. Aptariamais kasacinio skundo argumentais atsakovas K. Z. ginčija teismų procesiniais sprendimais nustatytą jo atsakomybės ieškovams apimtį ir siekia jos sumažinimo, taigi kelia teisės klausimą dėl įkaito davėjo atgręžtinio reikalavimo laiduotojui tenkinimo apimties. Teisėjų kolegija sutinka su kasacinio skundo teiginiu, kad [CK](#) normose nėra *expressis verbis* nurodyta, kaip nustatyti ir kokia turėtų būti įkaito davėjo atgręžtinio reikalavimo laiduotojui tenkinimo apimtis – ar turėtų būti atlyginami visi dėl įkeisto daikto praradimo patirti nuostoliai, ar tik jų dalis. Dėl to nusprendžiant, ar šis ginčo santykis yra nereglementuotas civilinės teisės normų ir egzistuoja teisės spraga, būtina sistemaiškai analizuoti aktualias [CK](#) normas.
50. [CK 4.195 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad įkaito davėjas tampa su skolininku subsidiariai atsakingas nuo hipoteka užtikrintos prievolės neįvykdymo dienos. Šiteisės norma aiškinama taip, kad subsidiarumas galioja tik pradinio skolininko atžvilgiu. Tai reiškia, kad pirmiausia kreditorius turi nukreipti reikalavinį į pagrindinį skolininką, o tik šiam neįvykdžius savo prievolių įsipareigojimų, galimas reikalavimo nukreipimas į įkaito davėjo įkeistą turtą. Tačiau tais atvejais, kai prievolė yra užtikrinama keliais jos įvykdymo užtikrinimo būdais ir pradinis kreditorius pirma pabando išsietiškoti iš pagrindinio skolininko, tačiau jo reikalavimas nėra patenkinamas, tada įkaito davėjas tampa solidariau su skolininku su kitais prievolės įvykdymo užtikrinimais (pavyzdžiui, laidavinį) pateikusiems asmenimis. Taip yra todėl, kad, esant tokiai situacijai, kai reikalavimas nėra patenkinamas iš pagrindinio skolininko, išnyksta svetimo turto įkaito davėjo subsidiarumo apsauga, nes nuo to momento kreditorius turi teisę nukreipti reikalavinį į įkaito davėjo įkeistą turtą. Tokioje situacijoje egzistuojant papildomiems prievolės įvykdymo užtikrinimo būdams, kaip nagrinėjamoje byloje – laidavinui, pagrindiniam skolininkui neįvykdžius prievolės, kreditorius įgyja teisę pasirinkti, į kokį iš turimų užtikrinimo būdų nukreipti savo reikalavinį (-us). Jis gali pasinaudoti vienu iš kelių egzistuojančių užtikrinimo būdų, gali pasinaudoti keliais (ar visais). Tokia situacija, kai kreditorius turi tokia pasirinkimo laisvę, reiškia ne ką kita, o būtent prievolės įvykdymo užtikrinimus pateikusių asmenų tarpusavio solidarumą. Jis atsiranda ne todėl, kad užtikrintojai patys susitarė būti tarpusavyje solidariai, bet todėl, kad visi užtikrina tos pačios prievolės įvykdymą ir pateiktais užtikrinimais suteikia galimybę kreditoriui naudotis savo nuožūra. Nors solidarumas atsiranda ir iš skirtingų užtikrinimo būdų, jis užtikrina tą pačią prievolę, t. y. pagrindinio skolininko prievolę kreditoriui. Todėl galima daryti išvadą, kad, esant situacijai, kai pagrindinis skolininkas neįvykdo savo įsipareigojimų, tarp užtikrinimą pateikusių asmenų atsiranda solidarumas kreditoriui. Šiuo atveju solidarumas atsiranda būtent iš prievolės įvykdymo užtikrinimą pateikiančių asmenų valios, nes keli skirtingi asmenys, laisva valia susitardami su pagrindiniu skolininku ir (ar) kreditoriui, įsipareigoja užtikrinti pradinio skolininko prievolės. Šis valios išreiškimas leidžia daryti išvadą solidarumą esant susitarimo pagrindu.
51. Skirtingus prievolės įvykdymo užtikrinimus davusių asmenų solidarumas, be kita ko, reiškia, kad egzistuoja skolininkų daugetas, t. y. jie

tarpusavyje yra bendraskoliai. [CK 6.9](#) straipsnio, reglamentuojančio bendraskolių tarpusavio atgėžinius reikalavimus, 1 dalyje nustatyta, kad solidarią pareigą įvykdęs skolininkas turi teisę regresu tvarka reikalauti iš visų kitų bendraskolių lygiomis dalimis to, ką jis įvykdė, atskaičius jam pačiam tenkančią dalį, jeigu ko kita nenustato įstatymai ar sutartis. Ši nuostata įtvirtina, kad, pirma, solidarieji skolininkai yra solidarūs tik kreditoriui. Solidarumo esmė – principas „vienas už visus ir visi už vieną“, t. y. solidarumas suteikia kreditoriui didesnę apsaugą ir garantijas įgyvendinti turimas reikalavimo teises. Antra, minėta nuostata įtvirtina taisyklę, kad tarpusavyje vienas kitam solidarūs skolininkai yra siejami dalinės prievolės. Tai reiškia, kad kreditoriui įvykdęs prievolę bendraskolis turi teisę iš kitų bendraskolių reikalauti to, ką jis įvykdė, atskaičius jam tenkančią dalį.

52. Tos pačios prievolės įvykdymo užtikrinimus pateikusių asmenų tarpusavio solidarią atsakomybę kreditoriui ir dalinę tarpusavio atsakomybę nustato ir Europos sutarčių teisę kodifikuojančio DCFR (Bendrųjų principų sistemos projekto) IV.G.–1:105 straipsnis, kuris yra skirtas atvejams, kai tą pačią skolą užtikrina keli užtikrintojai. Šio straipsnio 1 dalis nurodo, kad tuo atveju, kai keli užtikrintojai užtikrina tą pačią prievolę ar jos dalį, tai kiekvienas užtikrintojas savo užtikrinimo apimtini prisiima solidarią atsakomybę kartu su kitais užtikrintojais. Ši taisyklė taikoma ir tais atvejais, kai užtikrintojai pateikė savo užtikrinimus veikdami nepriklausomai vienas nuo kito (*To the extent that several providers of personal security have secured the right to performance of the same obligation or the same part of an obligation or have assumed their undertakings for the same security purpose, each security provider assumes within the limits of that security provider's undertaking to the creditor solidary liability together with the other security providers. This rule also applies if these security providers in assuming their securities have acted independently.*). Oficialiame DCFR komentare paaiškinama, kad šis ir kiti du straipsniai skirti situacijoms, skirtoms problemoms, kai yra keli užtikrinimo būdai, spręsti. Pirmą problemą yra atsakomybės tipas. Ją sprendžia minėta nuostata, nurodanti, kad tarp užtikrintojų yra solidarioji atsakomybė. Antroji problema yra tai, ką daryti, kai vienas užtikrintojų atsiskaito su kreditoriumi, ar jis turi subrogacijos teisę į kitus užtikrintojus ir kokia jos apimtis.
53. Oficialiame DCFR komentare nurodoma, kad IV.G.–1:105 straipsnyje kaip bendra taisyklė pasirinkta solidarioji užtikrintojų atsakomybė. Toks pasirinkimas grindžiamas tuo, kad solidarioji atsakomybė atitinka šalių lūkesčius, nes kiekvienas užtikrintojas asmeniškai prisiima riziką, kad bus visiškai atsakingas už skolininką. Ši norma laikoma dispozityvia, t. y. šalys gali susitarti ir kitaip. Nors ne visose jurisdikcijose taikoma tokia solidarumo taisyklė, kai užtikrintojai prisiima užtikrinimus savarankiškai ir skirtingu metu, DCFR autoriai laiko, kad daryti teisinio reguliavimo takosyrą dėl šių priežasčių nėra nei racionalu, nei praktiška. Jie nurodo, kad realybėje visi užtikrintojai „sėdi toje pačioje valtyje“, todėl tarp jų rizika turėtų būti paskirstoma vienodai.
54. DCFR kaip naujovę pateikiama minėto straipsnio 2 dalis, kuri nurodo, kad IV.G.–1:105 straipsnio 1 dalis su atitinkamais pakeitimais taikytina ir toms situacijoms, kai su asmeniniais užtikrinimo būdais kartu yra ir daiktiniai užtikrinimo būdai ((2) *Paragraph (1) applies with appropriate adaptations if proprietary security has been provided by the debtor or a third person in addition to the personal security.*). DCFR komentare ši pozicija pagrindžiama tuo, kad dauguma teisės mokslininkų laikosi principo, jog du skirtingos prigimties užtikrinimo būdai (arba užtikrintojų grupės) turėtų būti traktuojami vienodai. Kreditorius turi turėti teisę (o ne įstatymas nustatyti) pasirinkti, priklausomai nuo aplinkybių, į kurį iš kelių užtikrintojų pirmą nukreipti reikalavimą. Šis DCFR reguliavimas paremtas Austrijos, Danijos, Nyderlandų, Suomijos, Vokietijos, Graikijos, Švedijos, Prancūzijos, Belgijos, Liuksemburgo teisiniu reguliavimu.
55. DCFR IV.G.–1:106 straipsnis detalai reglamentuoja užtikrintojų tarpusavio subrogacinius reikalavimus. Šio straipsnio 3 dalis nustato, kad, nebent užtikrintojai yra susitarę kitaip, kiekvienas iš jų yra proporcingai atsakingas tarpusavyje, priklausomai nuo jų prisiimtų maksimalios rizikos (*Unless the security providers have otherwise agreed, as between themselves each security provider is liable in the same proportion that the maximum risk assumed by that security provider bore to the total of the maximum risks assumed by all the security providers. The relevant time is that of the creation of the last security.*). DCFR komentare nurodoma, kad atgėžinio reikalavimo taisyklės tarp solidariųjų skolininkų tinkamos taikyti situacijoms, kai yra keli užtikrintojai, kadangi pastarieji, kaip ir bet kokie solidarieji skolininkai, „sėdi toje pačioje valtyje“.
56. Teisėjų kolegija, remdamasi tuo, kas išdėstyta, nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste konstatuoja, kad nors [CK](#) normose nėra *expressis verbis* nurodyta, kaip nustatyti ir kokia turėtų būti įkaito davėjo atgėžinio reikalavimo laiduotojui tenkinimo apimtis – ar pilnai tiek, kiek dėl įkeisto daikto praradimo patyrė nuostolių, ar iš dalies, įkaito davėjo atgėžinio reikalavimo laiduotojui tenkinimo apimtis nustatyti taikant [CK 6.9 straipsnio](#) 1 dalyje įtvirtintą taisyklę, jog kreditoriui įvykdęs prievolę bendraskolis turi teisę iš kitų bendraskolių reikalauti to, ką jis įvykdė, atskaičius jam tenkančią dalį. Tokios taisyklės taikymas koreliuoja su [CK 1.5](#) straipsnyje įtvirtintais bendraisiais teisės principais. Dėl to taip pat konstatuotina, kad ginčo santykis yra suregulamentuotas civilinės teisės normų, taigi kasaciniame skunde nurodytos teisės spragos egzistavimas nenustatytas.
57. Konstatavusi, kad įkaito davėjo atgėžinio reikalavimo laiduotojui tenkinimo apimtis nustatyti taikant [CK 6.9 straipsnio](#) 1 dalį, teisėjų kolegija taip pat konstatuoja, jog nagrinėjamoje byloje teismai, nustatydami ieškovo atgėžinio reikalavimo atsakovui K. Z. tenkinimo apimtį, nepagrįstai netaikė nurodytos materialiosios teisės normos.
58. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad ieškovo – įkaito davėjo turtas buvo realizuotas už 23 000 Eur. Ieškiniu jie prašė priteisti solidariai iš atsakovo 23 000 Eur dėl daikto praradimo patirtų nuostolių atlyginimą. Ieškovo turi ribotą (dalinę) subrogacijos teisę į laiduotoją – atsakovą K. Z. dėl pusės šios sumos, t. y. 11 500 Eur, nes yra du užtikrinimo būdai (laidavimas ir svetimo turto hipoteka). Iš hipoteka įkeisto turto padengus 23 000 Eur atsakovės UAB „He-Ma“ skolą, sprendžiant, kad patiem įkaito davėjams tekusi padengtinų įsipareigojimų dalis yra 1/2, o kita 1/2 dalis tenka laiduotojui. Dėl to teisėjų kolegija konstatuoja, kad byla nagrinėjė teismai nepagrįstai ieškovo atgėžinį reikalavimą atsakovui K. Z. tenkino visiškai, nes jis turėjo būti tenkinamas iš dalies, iš atsakovo K. Z. ieškovo A. N. priteisiant 11 500 Eur nuostolių atlyginimo solidariai su atsakove UAB „He-Ma“ ([CK 6.9 straipsnio](#) 1 dalis).

Dėl teismo precedento

59. Kasaciniame skunde atsakovas nurodo, kad teismai nepagrįstai vadovavosi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktais išaiškinimais ir nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos dėl precedentų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-9/2006](#); 2016 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-234/2016](#)), nes šioje byloje faktinės aplinkybės iš esmės skiriasi nuo pirmiau nagrinėtoje kasaciniame byloje susiklosčiusių aplinkybių.
60. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, kad teismų precedentų, kaip teisės šaltinių, reikšmės negalima pervertinti, juolab suabsoliutinti. Remtis teismų precedentais reikia itin apdairiai. Teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo sukurti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapatos arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė, kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas (Konstitucinio Teismo 2007 m. spalio 24 d. nutarimas).
61. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra ne kartą nurodęs, kad teismams sprendžiant bylas precedento galią turi tik tokie ankstesni teismų sprendimai, kurie buvo priimti analogiškose bylose, t. y. precedentas taikomas tik tose bylose, kurių faktinės aplinkybės yra tapatos arba labai panašios į tos bylos, kurioje buvo sukurtas precedentas, faktinės aplinkybės ir kurioms turi būti taikoma ta pati teisė kaip toje byloje, kurioje

buvo sukurtas precedentas. Nagrinėdamas bylas teismas teisės normas aiškina ir taiko *ne a priori* (iš anksto), o konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. balandžio 27 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-186/2009; 2015 m. kovo 6 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-118-219/2015](#); kt.).

62. Kasacinio teismo konstatuota, kad vienoje byloje priimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas kaip teismo precedentas gali būti taikomas kitoje byloje tik tada, kai pastarosios nagrinėjamos bylos esminės faktinės aplinkybės, lemiančios tos pačios teisės taikymą, yra tapačios arba iš esmės panašios kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas. Taigi, pagrindinis kriterijus, lemiantis jau išnagrinėtoje byloje priimto įsiteisėjusio teismo sprendimo kaip precedento taikymą, yra esminės faktinės bylos aplinkybės, kurių buvimas lemia teisinių santykių kvalifikavimą ir atitinkamų teisės normų taikymą. Teismui konkrečioje nagrinėjamoje byloje nenustačius esminių jos faktinių aplinkybių, kitoje byloje priimto teismo sprendimo kaip precedento taikymas yra negalimas, nes tai neatitiktų teismo precedento taikymo sąlygų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 12 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-3-701/2020](#) 61 punktą; 2021 m. sausio 29 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. 3K-3-7-611/2021](#) 58 punktą). Tam, kad būtų teisinis pagrindas atsižvelgti į ankstesnėse bylose suformuluotas teisės aiškinimo ir taikymo taisykles, nebūtina, kad visiškai sutaptų gretinamų bylų faktinių aplinkybių visuma, o pakanka, kad būtų tapačios arba esminių panašumų turėtų tos aplinkybės, kurios buvo suformuluotų teisės aiškinimo ir taikymo taisyklių *ratio decidendi*, t. y. kad būtų tapačios arba esminių panašumų turėtų (tik) tos teisiskai reikšmingos aplinkybės, kurių pagrindu ir buvo suformuluota atitinkama taisyklė. Tuo tarpu tapatumo arba esminio panašumo reikalavimai netaikytini toms teisiskai nereikšmingoms bylos aplinkybėms, kurios neturėjo teisinės reikšmės ir (arba) įtakos formuluojant atitinkamą teisės aiškinimo ir taikymo taisyklę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-162/2009).
63. Teisėjų kolegija pažymi, kad civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#), skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, buvo sprendžiama dėl trečiojo asmens, neturinčio prievolės, bet įvykdžiusio dalį skolininko prievolės, reikalavimo teisių į skolininko turimą įgyvendinimo bei šio trečiojo asmens pripažinimo hipotekos ir įkeitimo kreditoriumi ir nebuvo sprendžiama dėl įkaito davėjo, iš jo svetimo daikto hipoteka įkeisto turto išieškojus skolininko skolą kreditoriui, teisės nukreipti atgėžtinį reikalavimą ne tik į skolininką, bet ir į skolininko laiduotoją.
64. Nagrinėjamoje byloje pirmosios instancijos teismas atsižvelgė į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktus išaiškinimus. Nors ir konstatavęs nagrinėjamos ir minėtos kasacinę tvarką išnagrinėtos bylų faktinių aplinkybių netapatumą, teismas nurodė, kad yra aktualios minėtoje kasacinio teismo nutartyje suformuluotos bendro pobūdžio teisės aiškinimo taisyklės, nustatančios trečiojo asmens, įvykdžiusio prievolę už pradinį skolininką, įgyjamų teisių turinį. Į jas atsižvelgęs pirmosios instancijos teismas vertino, kad [CK VII](#) skyriuje nustatyta reikalavimo perėjimo regreso tvarka apibrėžtis faktiškai turėtų būti suprantama kaip apimanči ne tik atgėžtinį reikalavimą skolininkui, bet ir kreditoriaus teisių subrogaciją, jeigu tam neprieštarauja prievolės esmė ar kitaip nenurodyta įstatyme. Teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas nagrinėjamoje byloje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktų išaiškinimų nevertino kaip turinčių precedento galią nagrinėjamoje byloje, o į juos atsižvelgė tik tiek, kiek jie reikšmingi tam tikru teisės aiškinimo nagrinėjamoje byloje aspektu.
65. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 23 d. nutartyje civilinėje byloje [Nr. 3K-7-276-469/2015](#) pateiktais išaiškinimais rėmėsi kaip teismo precedentu. Nors ir sutiko su atsakovų teiginiais dėl nagrinėjamos ir minėtos kasacinę tvarką išnagrinėtos bylų faktinės aplinkybės netapatumo, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad abiejose bylose nagrinėjamas asmens, įvykdžiusio prievolę už pradinį skolininką, įgyjamų teisių turinys, sprendžiama, ar kartu su pagrindine prievole subrogacijos tvarka pereina ir šalutinės (akcesorinės) prievolės, minėtoje kasacinio teismo nutartyje pateikti išaiškinimai turi esminę reikšmę nagrinėjamoje byloje, o tai, jog ieškovai įvykdė būtent savo turto įkeitimu užtikrintą prievolę, nelaikytina išskirtinai svarbia aplinkybe pateiktų išaiškinimų kontekste (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-162/2009](#)). Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas, sprenddamas dėl ieškovų teisės nukreipti reikalavimą į atsakovą K. Z., pagrįstai vadovavosi nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais ir pagal juos konstatavo, jog [CK 4.195 straipsnio](#) 4 dalyje nustatyta atgėžtinio reikalavimo teisė turėtų būti aiškinama kaip reiškianti, kad svetimo daikto hipoteka įkeisto daikto savininkui pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, įskaitant ir akcesorines prievoleis.
66. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėje byloje Nr. 3K-7-276-469/2015, skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, nebuvo aktualūs fakto ir teisės klausimai dėl įkaito davėjo, iš jo svetimo daikto hipoteka įkeisto turto išieškojus skolininko skolą kreditoriui, teisės nukreipti atgėžtinį reikalavimą ne tik į skolininką, bet ir į skolininko laiduotoją, šie fakto ir teisės klausimai turi reikšmės formuluojant atitinkamą teisės aiškinimo ir taikymo taisyklę, padaro išvadą, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nepagrįstai kaip teismo precedentu rėmėsi nurodytoje kasacinio teismo nutartyje pateiktais išaiškinimais. Dėl to pripažintinas pagrįstu kasacinio skundo argumentas, kuriuo teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos dėl teismo precedento taikymo.
67. Teisėjų kolegija vertina, kad į nurodytoje byloje pateiktus kasacinio teismo išaiškinimus apeliacinės instancijos teismas galėjo atsižvelgti, bet ne remtis jais kaip precedentu nagrinėjamoje byloje. Šioje byloje jos faktinių aplinkybių kontekste konstatavusi, kad pagal [CK](#) normose įtvirtintą teisinį reglamentavimą įkaito davėjui, iš jo svetimo daikto hipoteka įkeisto turto išieškojus skolininko skolą kreditoriui, pereina visos kreditoriaus teisės, susijusios su skolininku, įskaitant ir akcesorines prievoleis, ir jis (įkaito davėjas) turi teisę nukreipti savo atgėžtinį reikalavimą ne tik į skolininką, bet ir į skolininko laiduotoją, teisėjų kolegija taip pat konstatuoja, kad nustatytas apeliacinės instancijos teismo nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės aiškinimo ir taikymo praktikos dėl teismo precedento taikymo vertintinas kaip formalus, nesudarantis pagrindo naikinti ar pakeisti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo nutartį.

Dėl bylos procesinės baigties

68. Teisėjų kolegija, remdamasi pirmiau nurodytais argumentais, tuo, kad nagrinėjamoje byloje teismų buvo pažeistos tik materialiosios teisės normos, konstatuoja, kad nustatytas netinkamas materialiosios teisės normų taikymas yra pagrindas pakeisti skundžiamas teismų procesinių sprendimų dalis, kuriomis ieškovui A. N. iš atsakovo K. Z. priteistas 23 000 Eur nuostolių atlyginimas solidariai su kita atsakove ([CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punktą, 359 straipsnio 3 dalis). Jas pakeitus, ieškinyje tenkintinas iš dalies, iš atsakovo K. Z. ieškovui A. N. priteistina 11 500 Eur nuostolių atlyginimo solidariai su atsakove UAB „He-Ma“, o dėl kitos ieškovui A. N. iš atsakovės UAB „He-Ma“ priteistos nuostolių atlyginimo dalies – 11 500 Eur nenurodytina, kad ji priteistina solidariai.

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

69. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal [CPK 98 straipsnio](#) 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šios išlaidos negali būti priteisiamos, jeigu prašymas dėl jų priteisimo ir išlaidų dydį patvirtinantys įrodymai nepateikti iki bylos išnagrinėjimo iš esmės pabaigos; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės,

kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.

70. Pakeitus skundžiamus teismų procesinius sprendimus, byloje perskirstomos šalių bylinėjimosi išlaidos, turėtos pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, bei paskirstomos bylinėjimosi išlaidos, patirtos kasaciniame procese ([CPK 93 straipsnio 5 dalis](#)).
71. Pažymėtina, jog kasacinio teismo praktikoje ne kartą konstatuota, kad, nepriklausomai nuo to, jog išlaidas advokato pagalbai kasaciniame teisme už konkrečią bylos proceso šalį apmokėjo kitas asmuo, turi būti sprendžiama dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo tai konkrečiai bylos proceso šaliai (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gruodžio 22 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-582-2009](#); 2015 m. balandžio 29 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. 3K-3-256-684/2015](#); 2021 m. lapkričio 17 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-275-823/2021](#) 34 punktą; 2022 m. vasario 23 d. nutarties civilinėje byloje [Nr. e3K-3-36-781/2022](#) 68, 69 punktus).
72. Nagrinėjamoje byloje ieškovai prašė priteisti solidariai iš abiejų atsakovų 23 000 Eur nuostolių atlyginimą. Bylą išnagrinėjus kasaciniame teisme ieškovų prašyta nuostolių atlyginimo suma yra priteisiama, tačiau kitaip, nei to buvo prašyta, t. y. solidariai iš abiejų atsakovų priteisiama 11 500 nuostolių atlyginimo, likusi 11 500 nuostolių atlyginimo suma priteisiama tik iš atsakovės UAB „He-Ma“, o reikalavimas priteisti iš atsakovo K. Z. 11 500 Eur nuostolių atlyginimo solidariai su atsakove UAB „He-Ma“ yra netenkinamas.
73. Pirmosios instancijos teisme ieškovai turėjo 594 Eur žyminio mokesčio išlaidų ir 3521,10 Eur atstovavimo išlaidų, o atsakovas K. Z. turėjo 1320 Eur atstovavimo išlaidų. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į galutinį bylos išnagrinėjimo teismuose rezultatą, nusprendžia, kad ieškovui A. N. priteistinas viso ieškovo pirmosios instancijos teisme sumokėto žyminio mokesčio atlyginimas, iš atsakovės UAB „He-Ma“ priteisiant 2/3 jo dalis, t. y. 396 Eur, o iš atsakovo K. Z. – jo 1/3 dalį, t. y. 198 Eur. Kadangi 1/2 dalis ieškinių reikalavimų atsakovui K. Z. netenkinama, tai ieškovų pirmosios instancijos teisme turėtos atstovavimo išlaidos jiems kompensuotinos tik iš dalies, 3/4 dalių apimtini, t. y. 2640,83 Eur dydžiu, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisiant ieškovui A. N. taip: iš atsakovės UAB „He-Ma“ priteisiant 2/3 dalis, t. y. 1760,55 Eur, o iš atsakovo K. Z. – 1/3 dalį, t. y. 880,28 Eur. Kadangi netenkinama 1/2 dalis ieškinių reikalavimų atsakovui K. Z., tai šiam atsakovui iš ieškovų priteistinas 1/2 dalies jo pirmosios instancijos teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimas – 660 Eur, iš kiekvieno ieškovo priteisiant po 330 Eur ([CPK 93, 98 straipsniai](#)).
74. Apeliaciniu skundu atsakovai, ginčydami pirmosios instancijos teismo sprendimą, prašė jį panaikinti ir priimti naują sprendimą, kuriuo ieškovo ieškinys atsakovui K. Z. būtų atmestas, o atsakovei UAB „He-Ma“ būtų atmesta ieškinių dalis dėl 11 500 Eur nuostolių atlyginimo ir 6 proc. metinių palūkanų priteisimo. Apeliacinės instancijos teisme ieškovai turėjo 1210 Eur atstovavimo išlaidų, o atsakovai – 518 Eur žyminio mokesčio išlaidų. Atsižvelgdama į apeliaciniame skunde išdėstytus reikalavimus, galutinį bylos išnagrinėjimo teismuose rezultatą, teisėjų kolegija nusprendžia, kad ieškovų apeliacinės instancijos teisme turėtos atstovavimo išlaidos jiems kompensuotinos tik iš dalies, 2/3 dalių apimtini, t. y. 806,67 Eur dydžiu, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą ieškovui A. N. priteisiant iš abiejų atsakovų, iš atsakovės UAB „He-Ma“ priteisiant 403,34 Eur, o iš atsakovo K. Z. – 403,33 Eur, tuo tarpu atsakovų apeliacinės instancijos teisme turėtos žyminio mokesčio išlaidos kompensuotinos 1/3 dalies apimtini, 172,67 Eur dydžiu, šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisiant atsakovui K. Z. iš ieškovų taip: iš ieškovo A. N. priteisiant 86,34 Eur, o iš ieškovės D. N. – 86,33 Eur ([CPK 93, 98 straipsniai](#)).
75. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymo aspektu nusprendžiama, kad kasaciniame teisme tenkinama 1/2 dalis kasacinio skundo, taigi ieškovai ir atsakovas K. Z. turi teisę į tai, jog jiems būtų atlyginta po 1/2 dalį jų kasaciniame teisme patirtų būtinų ir pagrįstų bylinėjimosi išlaidų.
76. Ieškovai pateikė prašymą priteisti ieškovui A. N. 1452 Eur kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą bei šį prašymą pagrindžiančius dokumentus – advokatų kontoros išrašytą 1452 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą ir mokėjimo nurodymą dėl advokatų kontoros išrašytos PVM sąskaitos faktūros apmokėjimo. Ieškovų prašoma priteisti suma neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.14 punktuose nustatyto maksimalaus dydžio. Dėl to, atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme rezultatą ir ieškovų prašymą bylinėjimosi išlaidų atlyginimą priteisti ieškovui A. N., šiam ieškovui priteistina iš atsakovo K. Z. 726 Eur bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo ([CPK 98 straipsnis](#)).
77. Atsakovas K. Z. pateikė prašymą priteisti 1996,50 Eur kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą bei šį prašymą pagrindžiančius dokumentus – advokatų kontoros išrašytą 1996,50 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą ir iešų pervedimo nurodymą dėl advokatų kontoros išrašytos PVM sąskaitos faktūros apmokėjimo. Advokatų kontoros išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje nurodyta kad už apeliacinės instancijos teismo nutarties analizę ir kasacinio skundo parengimą mokėtina suma yra 1540 Eur, o už 2021 m. spalio 5 d. prašymą Lietuvos Aukščiausiam Teismui dėl naujų įrodymų pateikimo, prašymą dėl bylinėjimosi išlaidų mokėtina suma yra 110 Eur.
78. Pažymėtina, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, išnagrinėjusi atsakovo K. Z. prašymą pridėti naujus įrodymus, 2021 m. spalio 11 d. nutartimi atsisakė priimti šio atsakovo pateiktus naujus rašytinius įrodymus. Dėl to teisėjų kolegija nusprendžia, kad atsakovas K. Z. neturi teisės į bylinėjimosi išlaidų, susijusių su, kaip nurodyta advokatų kontoros išrašytoje PVM sąskaitoje faktūroje, 2021 m. spalio 5 d. prašymu Lietuvos Aukščiausiam Teismui dėl naujų įrodymų pateikimo, atlyginimą. Kadangi už aptariamą prašymą mokėtina suma PVM sąskaitoje faktūroje nurodyta bendrai su užprašymą dėl bylinėjimosi išlaidų mokėtina suma – 110 Eur, teisėjų kolegija, pagal bylos duomenis nesant galimybes tiksliai identifikuoti už kiekvieną iš šių prašymų atskirai mokėtiną sumą, nusprendžia, kad dėl to, kas nurodyta, atsakovas K. Z. neturi teisės į 55 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
79. Likusi atsakovo K. Z. prašoma priteisti 1941,50 Eur suma neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) 7, 8.13, 8.16 punktuose nustatyto maksimalaus dydžio. Dėl to, atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme rezultatą, šiam atsakovui priteistina iš ieškovų 970,75 Eur bylinėjimosi išlaidų kasaciniame teisme atlyginimo, iš ieškovo A. N. priteisiant 485,37 Eur, o iš ieškovės D. N. – 485,38 Eur ([CPK 98 straipsnis](#)).
80. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegijos 2021 m. birželio 15 d. nutartimi atsakovui K. Z. iki kasacinio teismo nutarties priėmimo atidėtas 518 Eur žyminio mokesčio už kasacinį skundą sumokėjimas. Atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme rezultatą, 1/2 šio atidėto sumokėti žyminio mokesčio dalis, t. y. 259 Eur, valstybei priteistina iš atsakovo K. Z., o likusi 1/2 dalis, t. y. 259 Eur, – iš ieškovų, iš kiekvieno jų priteisiant po 129,50 Eur ([CPK 96 straipsnis](#)).
81. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 11 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 5,55 Eur tokių išlaidų. Kasaciniam teismui tenkinant 1/2 dalį kasacinio skundo, šių išlaidų atlyginimas valstybei turėtų būti priteisiamas iš abiejų ieškovų ir atsakovo K. Z. lygiomis dalimis, t. y. priteisiant po 2,77 Eur. Tačiau ši suma yra mažesnė nei minimali 5 Eur valstybei priteistina bylinėjimosi išlaidų suma (Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“, redakcija, galiojanti nuo 2020 m. sausio 23 d.), todėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimas valstybės naudai nepriteistinas ([CPK 96 straipsnio 6 dalis](#)).
82. Nurodytas priteistinas sumas susumavus, gaunamas rezultatas, kad: iš atsakovo K. Z. priteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ieškovui A. N. – 2207,61 Eur, valstybei – 259 Eur; iš atsakovės UAB „He-Ma“ priteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas ieškovui A. N. – 2559,89 Eur; iš ieškovo A. N. priteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas atsakovui K. Z. – 901,71 Eur, valstybei – 129,50 Eur; iš ieškovės D. N. priteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas atsakovui K. Z. – 901,71 Eur, valstybei – 129,50 Eur.
83. Teisėjų kolegija atlieka priteistinių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo sumų tarp ieškovo A. N. ir atsakovo K. Z. įskaitymą ir, jį atlikusi, konstatuoja,

kad ieškovui A. N. iš atsakovo K. Z. priteisiama 1305,90 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, o atsakovui K. Z. bylinėjimosi išlaidų atlyginimas iš ieškovo A. N. nepriteisiamas.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu ir 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. sausio 18 d. sprendimą ir Vilniaus apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. gegužės 4 d. nutartį pakeisti. Vykdytiną sprendimo rezoliucinę dalį išdėstyti taip:

„Priteisti ieškovui A. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) solidariai iš atsakovų UAB „He-Ma“ (j. a. k. 149625421) ir K. Z. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 11 500 (vieniolika tūkstančių penkis šimtus) Eur nuostolių atlyginimo, 6 (šešių) procentų dydžio metines palūkanas už priteistą 11 500 Eur sumą nuo bylos iškėlime teisme (2020 m. birželio 18 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

Priteisti ieškovui A. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš atsakovo UAB „He-Ma“ (j. a. k. 149625421) 11 500 (vieniolika tūkstančių penkis šimtus) Eur nuostolių atlyginimo, 6 (šešių) procentų dydžio metines palūkanas už priteistą 11 500 Eur sumą nuo bylos iškėlime teisme (2020 m. birželio 18 d.) iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.

Priteisti ieškovui A. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš atsakovo K. Z. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 1305,90 Eur (vieną tūkstantį tris šimtus penkis Eur 90 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti ieškovui A. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš atsakovės UAB „He-Ma“ (j. a. k. 149625421) 2559,89 Eur (du tūkstančius penkis šimtus penkiasdešimt devynis Eur 89 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti atsakovui K. Z. (a. k. (duomenys neskelbtini)) iš ieškovės D. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 901,71 Eur (devynis šimtus vieną Eur 71 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš atsakovo K. Z. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 259 (du šimtus penkiasdešimt devynis) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovo A. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 129,50 Eur (vieną šimtą dvidešimt devynis Eur 50 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovės D. N. (a. k. (duomenys neskelbtini)) 129,50 Eur (vieną šimtą dvidešimt devynis Eur 50 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Danguolė Bublienė

Sigita Rudėnaitė

Antanas Simniškis